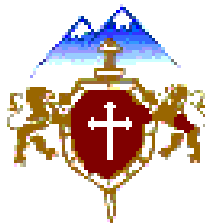

**ПЗВО «КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ
ВІДНОСИН ТА ПРАВА
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ПРАВА, МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ТА
ПРИВАТНОГО ПРАВА**

***МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ВИКОНАННЯ І ЗАХИСТУ
КУРСОВИХ РОБІТ***

**зі спеціальності 293 «Міжнародне право»
галузі знань 29 «Міжнародні відносини»
освітньої програми «Міжнародне право»**

Київ – 2023

Методичні рекомендації щодо виконання і захисту курсових робіт зі спеціальності 293 «Міжнародне право» галузі знань 29 «Міжнародні відносини».

Укладачі:

Сапарова А. О., кандидат юридичних наук, завідувач кафедри теорії права, міжнародного права та приватного права

Панфілова Ю. М., кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри теорії права, міжнародного права та приватного права

Ткаченко О. В., кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри теорії права, міжнародного права та приватного права

Обговорено та схвалено на засіданні теорії права, міжнародного права та приватного права

Протокол № 2 від 22 вересня 2023 р.

ЗМІСТ

1. Мета виконання курсової роботи	4
2. Вибір теми	5
3. Збір і обробка матеріалу	7
4. Структура й обсяг роботи	9
5. Вимоги до оформлення курсової роботи	21
6. Правила цитування посилання на використані джерела	23
7. Мова і стиль робіт	25
8. Типові помилки при написанні та оформленні курсової роботи	27
9. Захист курсової роботи	28
ДОДАТКИ	30
Додаток 1. Зразок заяви для затвердження теми роботи	30
Додаток 2. Відгук наукового керівника	31
Додаток 3. Приклад структури змісту курсової роботи	33
Додаток 4. Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи	34
Додаток 5. Зворотна сторінка титульної сторінки курсової роботи	35
Додаток 6. Завдання для виконання курсової роботи	36
Додаток 7. Мовні конструкції, які використовуються у наукових працях для виконання функції засобів зв'язку між реченнями	38
Додаток 8. Вимоги щодо оформлення списку джерел (приклад)	42

1. МЕТА ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота є одним із видів наукової роботи, самостійним навчально-науковим дослідженням студента, яке виконується з певної дисципліни або з двох-трьох дисциплін одного спрямування. Метою написання курсової роботи є:

- поглибити знання студентів з актуальних проблем окремої галузі науки;
- систематизувати отримані теоретичні знання з певної навчальної дисципліни;
- розвинути уміння самостійного критичного опрацювання наукових джерел;
- формувати дослідницькі уміння студентів;
- стимулювати студентів до самостійного наукового пошуку;
- уміти аналізувати передовий досвід та узагальнювати власні спостереження;
- вміти практично втілювати результати дослідження в самостійні розробки.

Таким чином, курсова робота – це дослідницько-реферативна праця, яка дозволяє студентові виробити практичні вміння наукової праці (пошук джерел інформації та робота з ними, реферування наукової та методичної літератури, зіставлення кількох поглядів на одну проблему тощо), виявити рівень знань із певної спеціалізації чи галузі знань, продемонструвати вміння самостійно мислити, робити узагальнення та висновки. Виконання курсової роботи передбачає вироблення навичок самостійної роботи з джерелами й науковою літературою, оволодіння методикою, яка допомагає студентові

систематизувати отримані теоретичні знання з вивченої дисципліни та перевірити їх якість.

Тематика курсових робіт має відповідати завданням навчальної дисципліни і тісно корегуватися з практичними потребами конкретного фаху. Як правило, керівництво здійснюється найбільш кваліфікованими викладачами кафедри. Термін виконання курсових робіт визначається робочим навчальним планом.

Курсова робота допомагає студентові систематизувати теоретичні знання з вивченої дисципліни, оволодіти первинними навичками дослідної роботи.

Виконання курсової роботи повинно сприяти поглибленому засвоєнню лекційного курсу і отриманню навичок у вирішенні практичних завдань.

Тематика курсових робіт із навчальної дисципліни щорічно затверджується кафедрою. Студентам надається право вільного вибору теми.

На якість курсової роботи суттєво впливає вміле використання практичного матеріалу. Підбір даних, їх критичне осмислення та обробка є досить важливим етапом у підготовці та написанні курсової роботи.

2. ВИБІР ТЕМИ

Активна робота з вибору теми починається зі спільної наради студентів та викладача – наукового керівника. Доцільно при цьому врахувати актуальність тем дослідження, професійні інтереси студента й обраний напрямок науково-дослідницької роботи.

Вибираючи тему курсової роботи з тематики, запропонованої кафедрою, студент повинен зорієнтуватись у тому, щоб дослідження, здійснене в процесі розробки

курсової роботи, можна було продовжити в подальших наукових пошуках.

Вибрана тема погоджується з науковим керівником і затверджується на кафедрі. Її зміна чи коригування можливе лише з дозволу наукового керівника при достатньому обґрунтуванні студента.

Виконання курсових робіт здійснюється згідно з календарним планом, складеним студентом і науковим керівником. Захист курсових робіт відбувається на засіданні кафедри, відповідно до затвердженого графіку, перед комісією у складі двох-трьох викладачів кафедри та за участю керівника курсової роботи.

Студенту надається право вибирати тему курсової роботи з переліку, наданого кафедрою, або запропонувати свою з обґрунтуванням її розробки.

Курсові роботи зберігаються на кафедрі протягом терміну навчання студента в університеті, потім списуються в установленому порядку.

Вибір теми зумовлюється такими чинниками:

- а) колом інтересів самого студента;
- б) наявністю джерел та літератури з проблеми;
- в) актуальністю та новизною теми;
- г) станом наукової розробки теми;
- д) тема не повинна бути надто широкою, оскільки студент позбавляється можливості всебічно проаналізувати усі аспекти проблеми;
- е) при виборі та формулюванні теми слід обов'язково наголосити на проблемності індивідуального завдання, тобто вже за самою назвою повинно бути зрозумілим, що саме студент прагне аналізувати, порівнювати, узагальнювати;
- є) з огляду на обрану для роботи проблему, варто враховувати знання іноземних мов, що сприяє розширенню

історіографії проблеми, уможлиблює залучення іншомовних джерел і уникнення однобокого бачення розгляду питань; якщо більшість доступної літератури з теми написані іноземною мовою, необхідно впевнитися, що рівень володіння іноземною мовою дозволяє її опрацювати.

3. ЗБІР І ОБРОБКА МАТЕРІАЛУ

У процесі підготовки до написання курсової роботи добираються і вивчаються літературні джерела, складається бібліографія. Значну допомогу студенту в цьому надає науковий керівник, а також працівники бібліотек. Самостійний пошук літературних джерел здійснюється за допомогою бібліотечних каталогів (систематичного, алфавітного), реферативних журналів, бібліографічних довідників. Особливу увагу слід звернути на періодичні видання (газети, журнали), де можна знайти останні результати досліджень науковців. Методика вивчення літератури, як основа наукового дослідження в курсовій роботі, залежить від характеру й індивідуальних особливостей студента – загальноосвітнього рівня і спеціальної підготовки, ерудиції та особливостей пам'яті, звичок і працездатності. Водночас доцільно дотримуватися загальних правил опрацювання літератури. Спочатку потрібно ознайомитись з основною літературою (підручниками, статтями), а потім – прикладною (методичними розробками, інструктивними матеріалами, статтями про конкретні дослідження тощо). Студіювання складних джерел (монографій) слід починати лише після опрацювання простих (підручників). Вивчення книг передую опрацюванню статей із найновіших джерел.

Відібрана література підлягає уважній обробці. Попереднє ознайомлення передбачає побіжний огляд змісту, читання передмови, анотації. Розділи, що мають особливе значення для курсової роботи, старанно обробляють, звертаючи особливу увагу на ідеї та пропозиції щодо вирішення проблемних питань з обраної теми, дискусійні аспекти, наявність позицій та протиріч.

У процесі опрацювання літератури на окремих аркушах або картках роблять конспективні описи, виписки з тексту, цитати, цифровий матеріал. При цьому слід обов'язково робити повні бібліографічні описи джерел: автор, назва книжки (статті), видавництво (назва журналу), рік видання, обсяг книжки (номер журналу), номер сторінки, щоб використати ці записи для підготовки списку використаних джерел і зробити необхідні посилання у тексті курсової роботи.

Попереднє ознайомлення з літературними джерелами є основою для складання плану курсової роботи.

План містить такі складники: вступ; розділи (2-3), 3-4 взаємопов'язані та логічно побудовані параграфи, що дозволяють розкрити тему; висновки; список використаних джерел. Самостійно складений студентом план обговорюється з науковим керівником, за необхідності коригується і після цього затверджується. Формування тексту курсової роботи відбувається шляхом систематизації та обробки зібраних матеріалів із кожної позиції плану. До тексту вносяться тільки старанно підібрані та цілеспрямовано проаналізовані матеріали. На цьому ж етапі обґрунтовуються пропозиції, формулюються висновки, добирається ілюстративний матеріал (графіки, малюнки, таблиці). У процесі роботи визначається потреба у додаткових матеріалах.

Текст курсової роботи повинен бути відредагованим, стилістично витриманим як наукове дослідження. Остаточне оформлення курсової роботи здійснюється відповідно до вимог.

4. СТРУКТУРА Й ОБСЯГ РОБОТИ

Курсова робота має таку структуру:

зміст;
вступ;
розділи;
висновки;
список використаних джерел;
додатки.

На сторінці змісту вказуються номери сторінок кожного розділу та підрозділу.

У *вступі* потрібно довести актуальність певної проблеми для даної галузі науки і практики, визначити об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження.

Основна частина курсової роботи складається з теоретичного та практичного аспектів, де розкривається зміст дослідження. Зокрема, у першій частині (теоретичній) подається аналіз наукової літератури, а також авторські розробки і висновки. Друга (практична) частина містить опис виконаного дослідницького завдання та розробки навчально-методичних матеріалів.

Кожен розділ необхідно завершувати лаконічними висновками, що логічно узагальнюють викладене. При цьому потрібно пам'ятати, що дослівне запозичення чужого тексту, яке не супроводжується посиланням на джерело, називається плагіатом і суворо карається в науковому середовищі. На основі висновків до розділів формується загальний висновок до курсової роботи.

Список використаних джерел складається студентом як результат перегляду наукових досліджень з обраної теми (30-40 позицій). До бібліографічного списку вноситься тільки та література, що використовувалася в роботі, на яку є посилання в тексті. Повинні переважати новітні видання. При складанні тез, конспектуванні потрібного матеріалу вже на початковому етапі потрібно записувати літературу, що полегшить її систематизацію.

Список використаних джерел оформляється з урахуванням сучасних вимог до бібліографічного опису. Додатки до курсової роботи розміщуються в кінці роботи, після списку використаних джерел. Вони можуть містити таблиці, схеми, малюнки тощо.

Беручись до курсової роботи, студент повинен:

- вибрати тему, ознайомитися з нею;
- знайти та відібрати літературу;
- з'ясувати об'єкт, предмет; визначити мету та завдання дослідження;
- скласти робочу картотеку літератури з теми роботи;
- скласти попередній план роботи та узгодити його з керівником;
- вивчити та законспектувати літературу;
- вивчити досвід роботи окремих науковців, спробувати провести експеримент чи анкетування;
- написати текст роботи відповідно до її структури.

Коли накопичено основний матеріал для курсової роботи, відбувається:

- написання вступу;
- формування висновків та рекомендацій;
- оформлення списку використаних джерел та додатків;
- подання чорнового варіанту роботи науковому керівникові;
- усунення зауважень, урахування рекомендацій наукового керівника;

доопрацювання роботи й остаточне редагування тексту;
підготовка до захисту.

При оформленні *курсової роботи* доречно дотримуватися такої послідовності:

Титульна сторінка (додаток 4).

Зворотна сторінка титульного листа (додаток 5).

Зміст роботи (додаток 3).

Вступ.

Основні частини роботи (розділи, підрозділи).

Висновки.

Список використаних джерел (додаток 8).

Додатки (за потреби).

Обсяг курсової роботи – 30–35 сторінок.

Відповідно орієнтовний обсяг структурних частин курсової роботи:

вступ – 2–3 сторінки;

розділи (оптимальна кількість – три) – по 10–11 сторінок;

висновки – 2–3 сторінки.

Написання вступної частини

Цей етап підготовки курсової роботи надзвичайно важливий. Вступ є своєрідним показником роботи студента. Він свідчить про методологічну і методичну підготовку, вміння довести правильність вибору теми, її актуальність, чіткість формулювання завдань; тут виявляється, чи достатньо зібрано матеріалу, чи добре продуманий план.

Хоч остаточний варіант вступу до індивідуального завдання сформується після ґрунтовного опрацювання документів і матеріалів, проте його основні параметри повинні бути визначені від початку. Йдеться насамперед про чітке формулювання **актуальності теми**.

Важливим складником вступу постає аналіз останніх досліджень і публікацій. Студент повинен простежити основні етапи у вивченні обраної проблеми з моменту її виникнення, проаналізувати, *який внесок того чи іншого автора в її розробку*, визначити чіткі тенденції у поглядах фахівців на проблему з огляду на те, що вже зроблено науковцями. Такий підхід дає можливість визначити актуальність обраної теми, а також дозволяє не повторювати відомі позиції, підходи.

Надаючи стислий огляд літератури з обраної теми, студент має акцентувати увагу на тих проблемах, які були розкриті, які лише згадані, а які взагалі залишилися поза увагою науковців. Обсяг вступу не дозволяє надати вичерпну картину, тому автор може зазначити, що детальніший аналіз окремих праць чи аспектів передбачений в основному тексті курсової роботи.

Основні завдання огляду літератури:

ознайомлення з матеріалами за темою дослідження, їх класифікація;

відбір основних, фундаментальних робіт, базових результатів;

виявлення основного кола науковців, які працювали над проблемою та вивчення їх внеску в її розробку;

з'ясування дискусійних питань та різних поглядів на вирішення проблеми;

виявлення найцікавіших чи суттєвих, але недостатньо розроблених напрямків, які підлягають подальшому вивченню.

Під час аналізу літератури варто врахувати наступне:

– аналіз літератури потребує дотримання певної культури (зокрема, коректності, неупередженості, виваженості оцінок тощо);

- історіографічний огляд пишеться не за авторами, а згідно із завданнями роботи;
- у разі незгоди з позиціями інших авторів, треба не тільки критикувати чи заперечувати, а обов'язково обґрунтувати власне бачення проблеми;
- усі прізвища авторів, які дотримуються єдиних поглядів з того чи іншого питання, вказуються за абеткою. Алфавітний порядок підкреслює неупереджене ставлення студента до позицій науковців, хоча студент може звернути увагу на те, хто здійснив найбільший внесок у розробку якогось із аспектів проблеми, хто вперше порушив ту чи іншу проблему тощо;
- неприпустимий примітивний хронологічний перелік того, хто і що сказав із певного приводу чи стисле анотування праць за темою без власної позиції автора.

Далі автор визначає, що є предметом і об'єктом його роботи.

Об'єкт – це процес або явище, що зумовили проблемну ситуацію і стали об'єктом вивчення.

Предмет – це те, що міститься у межах об'єкта. Об'єкт і предмет як наукові категорії співвідносяться між собою як загальне і часткове.

З огляду на вищезазначене студент формулює мету і завдання.

Мета дослідження (тобто чого прагне досягти студент у своїй роботі) визначається дуже стисло. Як правило, мета відображає назву теми дослідження. Після цього вказуються конкретні **завдання**, котрі відповідають меті.

Завдання є частиною мети, її конкретизацією і становлять наперед визначений, запланований для практичного виконання обсяг робіт. Завдання повинні відображати пункти змісту курсової роботи. Формулювання завдань зазвичай роблять у формі переліку:

виявити ...
оцінити ...
встановити ...
схарактеризувати ...
проаналізувати ...
визначити ...
сформулювати...

Отже, композиційно **вступна частина** курсової роботи повинна обов'язково складатися з таких складників:
актуальність теми;
аналіз останніх досліджень і публікацій;
мета і завдання дослідження;
об'єкт дослідження;
предмет дослідження;
методи дослідження;
практичне значення роботи;
структура роботи.

Вступ має бути чітким, лаконічним. Його *остаточне написання* студент здійснює після завершення всієї роботи, коли у автора складеться цілісна картина всього того, що стосується змісту, джерельної бази, глибини історіографічного висвітлення питань.

Для **курсорової роботи** наукова новизна і практичне значення роботи не є обов'язковим елементом.

Основна частина роботи

Ця частина роботи за обсягом є найбільша. В ній розкриваються послідовно всі питання за планом. Досвід організації роботи над виконанням індивідуального завдання показує, що доцільніше працювати за т.зв. **складним планом**. Треба врахувати: зміст розділів основної частини має відповідати темі роботи, повністю її розкривати, але назви розділів не повинні дублювати назви теми курсової роботи.

Рукопис основної частини роботи виконується із дотриманням низки вимог. Дослідження починається назвою розділу роботи. Кожен із підрозділів закінчується коротким висновком.

Відстань між назвою розділу і підпункту, назвою підпункту і текстом роботи складає 1 рядок; відстань між підпунктом і назвою наступного підпункту – 2 рядки.

Кожен розділ розпочинається з нової сторінки.

З'ясування питань індивідуального завдання повинно здійснюватися аргументовано з посиланнями на першоджерела та літературу.

Методи. Для всебічного розкриття теми курсової роботи, студент повинен використовувати різноманітні методи дослідження. Наводимо найбільш загальні методи, які доцільно використати при написанні курсової роботи.

Спостереження – це систематичне цілеспрямоване, спеціально організоване сприймання предметів і явищ об'єктивної дійсності, які виступають об'єктами дослідження. Як метод наукового пізнання спостереження дає можливість одержувати первинну інформацію у вигляді сукупності емпіричних тверджень, що стає основою попередньої схематизації об'єктів реальності, роблячи їх вихідними об'єктами наукового дослідження. Педагогічне спостереження може проводитися в умовах природних і експериментальних. Спостереження в експериментальних умовах є глибшим щодо повноти вивчення явища чи процесу. Для досягнення своєї мети спостереження повинно відповідати таким вимогам:

навмисності (спостереження проводиться для вирішення певного чітко визначеного завдання);

плановірності (відбувається за планом, складеним відповідно до мети спостереження);

цілеспрямованості (спостерігають лише ті аспекти явища, які цікавлять дослідника);
активності (дослідник активно вишукує потрібні об'єкти, явища);
систематичності (спостереження проводиться безперервно або за визначеною системою).

Важливою умовою наукового дослідження повинна бути його об'єктивність, тобто можливість контролю шляхом або повторного спостереження, або застосування інших методів дослідження (наприклад, експерименту).

У наступному спостереженні важливу роль відіграють попередні знання, гіпотези, наявні прилади, задум і методичний досвід дослідника.

Порівняння – це процес зіставлення предметів або явищ дійсності з метою встановлення схожості чи відмінності між ними, а також знаходження загального, що може бути властивим двом чи кільком об'єктам дослідження. Метод порівняння буде плідним, якщо дотримуватися таких вимог:

порівнюватись можуть тільки такі явища, між якими може існувати певна об'єктивна спільність;

порівняння повинно здійснюватись за найбільш важливими, суттєвими (щодо конкретного завдання) ознаками.

За допомогою порівняння інформацію про об'єкт можна одержати двома шляхами:

здійснення безпосереднього порівняння (первинна інформація);

опрацювання первинних даних (вторинна або похідна інформація).

Абстрагування (від лат. терміна *abstrahere*, що означає відволікання) – це уявне відсторонення від неістотних, другорядних ознак предметів і явищ, зв'язків і

відношень між ними та виокремлення декількох аспектів, які цікавлять дослідника.

Процес абстрагування містить два етапи.

Перший етап – виділення найважливішого в явищах і встановлення незалежності або дещо слабкої залежності досліджуваних явищ від певних факторів (якщо об'єкт А не залежить безпосередньо від фактора Б, то можна відволіктися від останнього як несуттєвого).

Другий етап – реалізація можливостей абстрагування, коли один об'єкт замінюється іншим, простішим, який виступає “моделлю” першого.

Абстрагування може застосовуватись до реальних і абстрактних об'єктів (таких, що вже пройшли абстрагування). Багатоступінчасте абстрагування зумовлює до абстракцій зростаючого ступеня узагальнення.

Існують такі види абстракції:

отоотожнення – утворення понять шляхом об'єднання предметів, пов'язаних відношеннями типу рівності в особливий клас (відволікання від деяких індивідуальних властивостей предметів);

ізолювання – виділення властивостей та відношень, нерозривно пов'язаних з предметами, і позначення їх певними назвами, що надає абстракціям статус самостійних предметів – “надійність”, “технологічність” (відмінність між двома першими абстракціями полягає у тому, що в першому випадку ізолюється комплекс властивостей об'єкта, натомість у другому – єдина його властивість);

конструктивізація – відволікання від невизначеності меж реальних об'єктів (зупиняється безперервний рух тощо);

актуальної нескінченності – відволікання від незавершеності (й завершеності) процесу утворення

нескінченної множини, від неможливості задати її повним переліком всіх елементів (така множина розглядається як існуюча);

потенційної здійсненності – відволікання від реальних меж людських можливостей, зумовлених обмеженістю тривалості життя за часом та у просторі, нескінченність виступає вже як потенційно здійснена.

Аналіз і синтез – у найзагальнішому значенні постають двома взаємопов'язаними процесами уявного чи фактичного розкладання цілого на складники і об'єднання окремих частин у ціле. Аналіз і синтез – взаємозумовлені логічні методи наукового дослідження, що виникли на основі практичної діяльності людей, їхнього досвіду.

Аналіз (від грец. – розкладання) – метод пізнання, який дозволяє розчленувати предмети дослідження на складники (звичайні елементи об'єкта чи його властивості й відношення).

Синтез (від грец. – об'єднання), на противагу аналізу, дає можливість з'єднувати окремі частини чи сторони об'єкта в єдине ціле.

Аналіз і синтез бувають:

прямий або емпіричний (застосовується для виділення окремих частин об'єкта, знаходження його властивостей, найпростіших вимірювань);

зворотний або елементарно-теоретичний (базується на деяких теоретичних міркуваннях причинно-наслідкового зв'язку різних явищ або дії якої-небудь закономірності: при цьому виділяються і з'єднуються явища, які можна вважати суттєвими, а другорядними знехтувати);

структурно-генетичний (вимагає виокремлення в складному явищі таких елементів, які чинять вирішальний вплив на всі інші складники об'єкта).

Індукція і дедукція. Справжня наука можлива лише на основі абстрактного мислення, послідовних міркувань дослідника у вигляді суджень і висновків. У наукових судженнях встановлюються зв'язки між предметами чи явищами або між їхніми певними ознаками.

Індукція (від лат. – наведення) – умовивід від часткового до загального, від окремих фактів до узагальнень, коли на основі знань про частини предметів класу робиться висновок про клас загалом.

Зазвичай виокремлюють три основні види індуктивних умовиводів:

повну індукцію;

популярну індукцію (просте перерахування);

наукову індукцію.

Дедукція (від лат. – виведення) – це умовивід, у якому висновок про деякий елемент множини робиться на основі знання про загальні властивості всієї множини. Дедуктивним вважається будь-який вивід взагалі.

Моделювання – непрямий, опосередкований метод наукового дослідження об'єктів пізнання (безпосереднє вивчення яких неможливе, ускладнене чи недоцільне), який ґрунтується на застосуванні моделі як засобу дослідження. Суть моделювання полягає в заміщенні досліджуваного об'єкта іншим, спеціально для цього створеним.

Ідеалізація – розумова дія, пов'язана з утворенням понять про об'єкти, принципово нездійсненні у досліді та дійсності. Ідеалізовані об'єкти вважаються граничними випадками тих або інших реальних об'єктів і обираються як засіб їх наукового аналізу, як основа для побудови теорії цих реальних об'єктів.

Мета ідеалізації як методу пізнання – позбавити реальні об'єкти деяких притаманних їм властивостей і надати їм

(уявно) певних нереальних і ознак гіпотетичних властивостей. Досягнення такої мети здійснюється:

багатоступінчастим абстрагуванням (наприклад, абстрагування від товщини приводить до поняття “товщини”);

уявним переходом до граничного випадку у розвитку якої-небудь властивості (наприклад, з уявою “абсолютно твердого тіла”);

простим абстрагуванням (наприклад, нестискуваність рідини).

Будь-яка ідеалізація правомірна лише у певних межах.

Формалізація (від лат. означає складний за формою) – метод пізнання різноманітних об’єктів шляхом відображення їхньої структури у знаковій формі за допомогою штучних мов (наприклад, мовами математики, хімії, програмування). У процесі формалізації всі змістові терміни замінюють символами, а змістові твердження – відповідними послідовностями символів або формулами.

Серед великої різноманітності загальнонаукових методів окремо виділяють історичний і логічний методи дослідження, які дозволяють подумки відтворити досліджуваний об’єкт у всій його об’єктивній конкретності, уявити і зрозуміти його в розвитку.

Часткові (спеціальні) методи застосовуються тільки в одній певній науці або під час дослідження деяких конкретних явищ. Тому вони мають назви відповідних наук: психологічні, педагогічні, соціологічні тощо.

Висновки

Заключні висновки, що вміщуються на 2-3 сторінках, є основним підсумком часткових узагальнень, зроблених у розділах (підрозділах) роботи. Особливо важливо, щоб на ті завдання, які були визначені студентом

у вступній частині, були дані аргументовані відповіді, а мета, яку ставив перед собою автор, знайшла свою реалізацію у формі конкретних практичних рекомендацій.

Список використаних джерел

Написання курсової роботи закінчується складанням списку першоджерел та літератури. Таку роботу слід виконувати з дотриманням певних вимог і правил (додаток 8). Передусім, до **списку** залучаються документи і література, які були використані автором у процесі підготовки роботи.

5. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсову роботу виконують на комп'ютері і друкують з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210х297 мм) з використанням шрифтів текстового редактора Word Time New Roman кегля 14 з полуторним міжрядковим інтервалом (28–30 рядків на сторінці, у друкованому рядку до 60 знаків з проміжками між словами включно). Абзацний відступ дорівнює 1,25 см.

Текст роботи потрібно друкувати, залишаючи береги таких розмірів: лівий, верхній, нижній – не менше 20 мм, а правий – не менше 15 мм. Шрифт друку має бути чітким, чорного кольору, середньої жирності. Щільність тексту роботи має бути однаковою.

Заголовки структурних частин роботи "ЗМІСТ", "СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ", "ДОДАТКИ" друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не

ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, малюнків, таблиць подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою роботи є титульний лист, який включають до загальної нумерації сторінок роботи. На титульному аркуші, завданні та змісті номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках **номер ставлять у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці**. Отже, першою сторінкою, де стоятиме цифра, буде "ВСТУП".

Номер розділу ставиться після слова "РОЗДІЛ", після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: "2.3." (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж порядку міститься заголовок підрозділу.

Якщо в роботі зустрічаються ілюстрації, фотографії, креслення, схеми, карти, таблиці, їх потрібно подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці (при цьому їх включають до загальної кількості сторінок).

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово "Таблиця" починають з великої літери. Назву не підкреслюють. Таблиці нумеруються за тим самим принципом, що і підрозділи.

Якщо таблиця не вміщується на одну сторінку, то на наступній сторінці **у правому верхньому куті** сторінки над таблицею обов'язково вказують: *Продовження табл. 1.1.* Таблицю розміщують таким чином, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою.

Ілюстрації позначають словом "Рис." і нумерують послідовно в межах розділу. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: Рис. 1.2. (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно **під ілюстрацією**.

Додатки подають після списку використаних джерел, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи. Кожен додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово "Додаток ..." і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ї. Наприклад: Додаток А, додаток Б і т. д. Один додаток позначається як додаток А.

6. ПРАВИЛА ЦИТУВАННЯ ТА ПОСИЛАННЯ НА ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи

іншого тексту слід наводити цитати. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться у тій граматичній формі, в якій він поданий в джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання.

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитування допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладенні думок інших авторів своїми словами), слід бути гранично точним у викладенні думок, коректним щодо оцінювання результатів, і давати відповідні посилання на джерело;

Посилання на використані джерела є неодмінною вимогою до роботи.

Рекомендований для курсових робіт спосіб посилань: наскрізна нумерація посилань – при цьому посилання на джерела подаються у квадратних дужках [], де послідовно позначається номер, сторінки джерела.

Наприклад: [2, с. 234], де «2» – це порядковий номер джерела у списку використаних джерел, а «234» – це номер сторінки; або ж інший варіант: [4], де «4» – це порядковий номер у списку використаних джерел, в якому поставлена загальна кількість сторінок, електронний ресурс. Використані джерела подаються за абеткою.

7. МОВА І СТИЛЬ РОБІТ

Мовностилістична культура роботи найкраще демонструє загальну культуру її автора. Мова і стиль курсової роботи, як частина писемної мови, склалися під впливом так званого академічного етикету, сутністю якого є інтерпретація власної та запозичених позицій з метою обґрунтування істини.

Володіння мовою спеціальності, основу якої становить впорядкована і стандартизована термінологія, – один з основних показників рівня підготовки студента.

Найхарактернішою ознакою писемної наукової мови є формально-логічний спосіб викладу матеріалу, точність, ясність, стислість, смислова завершеність.

Стиль писемної наукової мови – це безособовий монолог. Тому виклад, звичайно, ведеться від третьої особи. Нині стало неписаним правилом у наукових роботах замість "я" використовувати "ми" та похідні від цього займенника словосполучення (наприклад, "на нашу думку"). Тому радимо використовувати **конструкції з неозначено-особовими реченнями**. Поширена також форма викладу від **третьої особи** ("На думку автора...", "Дослідник вважає..."). Аналогічну функцію виконує **речення з пасивними дієприкметниками** ("Розроблений комплексний підхід до вивчення...").

Основна стилістична особливість писемної мови – об'єктивність викладу. Звідси, наявність у тексті багатьох видань вставних слів і словосполучень на позначення ступеня достовірності повідомлення.

Завдяки таким словам той чи інший факт можна подати як *достовірний* (дійсно, насправді, зрозуміло),

припустимий (очевидно, треба вважати), *можливий* (ймовірно, можливо).

Обов'язковою вимогою об'єктивності викладу матеріалу є також посилення на джерело повідомлення, автора висловленої думки чи якогось виразу. У тексті це можна реалізувати за допомогою спеціальних вставних слів і словосполучень ("як свідчить", "за повідомленням", "на думку", "за даними", "на нашу думку").

Варто запам'ятати, що для будь-якого тексту характерним є смислова завершеність, цілісність і зв'язність. Найважливішим засобом вираження логічних зв'язків у цьому розумінні є: спеціальні функціонально-синтаксичні засоби зв'язку, що вказують на послідовність розвитку думки ("спочатку", "насамперед", "по-перше", "по-друге", "потім" і т. ін.), заперечення ("проте", "тим часом", "але", "у той час як", "аж ніяк", "однак"), причинно-наслідкові зв'язки ("таким чином", "завдяки цьому", "тому", "відповідно", "внаслідок цього", "крім того", "до того ж"), перехід від однієї думки до іншої "перш ніж перейти до...", "звернімося до...", "розглянемо", "зупинимось на...", "розглянувши...", "перейдемо до...", "необхідно зупинитися на...", "необхідно розглянути..."), результат, висновок ("отже", "значить", "як висновок", "на закінчення зазначимо...", "все сказане дає змогу зробити висновок", "підсумовуючи, слід сказати...").

Аби допомогти студенту вирішити це завдання у додатку 7 наведені приклади мовних конструкцій, які можна використати як засіб зв'язку між реченнями курсової роботи.

Отже, ознаками високої якості роботи є грамотність, чітка логіка викладу, правильність мовностилістичного оформлення.

8. ТИПОВІ ПОМИЛКИ ПРИ НАПИСАННІ ТА ОФОРМЛЕННІ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Зміст роботи не відповідає плану курсової роботи або не розкриває тему повністю чи в її основній частині.

Сформульовані розділи (підрозділи) не розкривають реальну проблемну ситуацію, стан об'єкта.

Мета дослідження не пов'язана з проблемою, сформульована абстрактно і не відображає специфіки об'єкта і предмета дослідження.

Автор не виявив самостійності, робота має компілятивний характер або є плагіатом.

Не зроблено глибокого і всебічного аналізу сучасних офіційних і нормативних документів, нової спеціальної літератури (за останні п'ять років) з теми, що вивчається.

Аналітичний огляд вітчизняних і зарубіжних публікацій з теми роботи має форму анотованого списку і не розкриває проблему.

Не простежується позиція автора при аналізі фактичного матеріалу чи дискусійних питань.

Відсутні висновки до розділів курсової роботи.

Загальні висновки роботи не корелюються з характером визначених завдань дослідження.

У роботі відсутні посилання на першоджерела або вказані не ті, з яких запозичено матеріал.

Бібліографічний опис джерел у списку використаної літератури наведено довільно, без дотримання вимог державного стандарту.

Ілюстративний матеріал та додатки не мають безпосереднього смислового навантаження.

Таблиці, діаграми, схеми, подані в тексті чи винесені в додатки, складені не на основі першоджерел, а запозичені з інших досліджень без належного оформлення посилань.

Порушено вимоги щодо обсягу курсової роботи, допущено диспропорційність в обсязі окремих розділів.

Робота оформлена з порушенням вимог, виконана неохайно, з помилками.

9. ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

На захист курсової роботи студенти подають рукопис роботи, відгук керівника, роздатковий матеріал та тези свого виступу на захисті (1-2 сторінки друкованого тексту), електронну версію роботи.

Захист *курсорової роботи* відбувається на засіданні відповідної кафедри. Захист роботи має здійснюватись в умовах належної вимогливості, принциповості.

У **доповіді** студент викладає мету, завдання, сутність роботи, концентруючи головну увагу на характеристиці основних результатів дослідження та проблемних питаннях.

Доповідь студента має починатися із звертання:

"Шановний пане голову! Шановні члени комісії!"

Далі студент, відповідно до визначеного регламенту, доповідає про зміст своєї роботи, обґрунтовуючи її актуальність, формулюючи основні її результати. Доповідь повинна бути добре структурованою. Отже, у виступі студента мають бути:

чітко визначена проблема;

обґрунтування її актуальності,

розкриття ступеня її розробки;

визначення мети і завдань роботи;

стислий аналіз основних розділів роботи;

головне – викладення зроблених автором узагальнень, висновків, конкретних рекомендацій.

Важливо, щоб мовлення студента було ясным, граматично правильним, впевненим, що робить його виступ зрозумілим і переконливим.

Декілька порад, які допоможуть добре підготувати текст виступу:

підкресліть у кожному реченні ключові слова;

при друкуванні доповіді залишіть великі береги, щоб можна було записати свої міркування за потреби;

усі цифри (статистичні дані) в тексті запишіть словами;

повторюйте іменники, уникаючи займенників;

використовуйте прості слова і прості розповідні речення;

не переобтяжуйте текст складнопідрядними реченнями.

Приємне враження справляє вільне володіння текстом і суттю проблеми. Тому радимо вступ не читати, а лише стежити за чітко продуманим написаним планом доповіді.

Вищі заклади освіти повинні здійснювати ефективні заходи з метою запобігання академічному плагіату: оприлюднювати (частково або повністю) наукові результати, отримані іншими особами, як результати власного дослідження або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Зразок заяви для затвердження теми роботи

«ЗАТВЕРДЖУЮ» Зав. кафедри -----

студента III курсу-----

спеціальності -----

ЗАЯВА

Прошу затвердити тему курсової роботи -----
----- та призначити керівника.

«__» _____ 20__ р.

(підпис студента)

«ПОГОДЖЕНО»
керівник

«__» _____ 20__ р.

(підпис)

КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ВІДГУК
керівника на курсову роботу
студента групи _____

спеціальність _____
(шифр і назва спеціальності)

(прізвище, ім'я, по батькові)

на тему _____

за матеріалами _____

Актуальність теми:

Загальна характеристика роботи

Значимість роботи

Рівень підготовки студента

Відношення студента до виконання та загальна оцінка роботи

Керівник

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Дата

Приклад структури змісту курсової роботи
ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1.....	5
1.1.	5
1.2.	12
1.3.	14
РОЗДІЛ 2.....	16
2.1.	16
2.2.	18
2.3.	20
РОЗДІЛ 3.....	25
3.1.	25
3.2.	29
ВИСНОВКИ	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	32
ДОДАТКИ.....	34

**КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ
ВІДНОСИН ТА ПРАВА
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ПРАВА, МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ТА
ПРИВАТНОГО ПРАВА**

КУРСОВА РОБОТА

на тему: «Володіння в цивільному праві»

студента 3 курсу 301 групи
спеціальності 293 Міжнародне право
Іванова Івана Івановича

Керівник: кандидат юридичних наук, доцент, професор
кафедри теорії права, міжнародного права та приватного
права

Ткаченко О. В.

Оцінка:

Національна шкала: _____

Кількість балів: _____ ECTS: _____

Члени комісії:

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Київ – 2023

*Зворотна сторінка титульного листа
курсової роботи*

Реєстраційний № _____

(дата)

(П.І.Б.)

Рекомендована оцінка: _____

Зауваження:

Додаток 6

Навчально-науковий інститут міжнародних відносин та права
кафедра теорії права, міжнародного права та приватного права
ступінь вищої освіти бакалавр
галузь 29 «Міжнародні відносини»
спеціальність 293 «Міжнародне право»
освітня програма «Міжнародне право»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри теорії права, міжнародного права та приватного права

(підпис)
“ ____ ” _____ 20__ року

Завдання для виконання курсової роботи

студенту _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема курсової роботи

затверджена наказом від “ ____ ” _____ 20__ р. №

2. Курсова робота виконується на
матеріалах _____

3. План роботи та терміни виконання розділів

2. Строк подання студентом роботи

_____.

3. Вихідні дані до роботи :

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва розділів курсової роботи	Терміни виконання
Розділ 1	“ __ ” _____ 20__р.
Розділ 2	“ __ ” _____ 20__р.
Розділ 3, вступ, висновки	“ __ ” _____ 20__р.
Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника	“ __ ” _____ 20__р.

Студент

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Керівник

(підпис)

(прізвище та ініціали)

**Мовні конструкції, які використовуються у наукових
працях для виконання функції засобів зв'язку між
реченнями**

<i>Мовна функція</i>	<i>Лексичні засоби</i>	
Причина та її наслідок, умова і наслідок	(і) тому, тому що	
	оскільки	
	з чого звідки	виходить
	внаслідок	
	у результаті	
	на основі вищезазначеного, на підставі вказаного вище	
	у зв'язку з цим	
	залежно від	
	згідно з цим	
	у цьому випадку	
	за таких умов, з огляду на	
	у такому випадку	
	(а) якщо (ж)..., то ...	
	що	свідчить
		вказує
		говорить
		відповідає
		дає можливість
		дозволяє
		сприяє
	має значення і т.п.	
Часове	спочатку, насамперед, передусім	

<i>Мовна функція</i>	<i>Лексичні засоби</i>	
співвідношення та порядок викладення	першим наступним, попереднім	кроком
	одночасно, у той же час	
	поруч з цим, поряд з таким	
	попередньо, вище, раніше	
	ще раз, знову	
	потім, нижче, після цього	
	згодом, далі, пізніше	
	по-перше, по-друге і т.п.	
	зараз, нині, у цей (на цей) час, до цього часу	
	у минулі роки, останнім часом, останнього часу	
	на закінчення, зрештою, нарешті	
Зіставлення та протиставлення	але, втім, а проте, та, однак, зрештою	
	як..., так і...; так само, як і ...	
	не тільки, але і (й)	
	порівняно з; якщо..., то...	
	на відміну, навпаки, на противагу	
	аналогічно, таким чином, також	
	з одного боку, з другого боку	
	у той час, як; разом з тим, водночас	
	також і, до того ж, при цьому, разом з тим	
	окрім більше	того
	понад	
	особливо, а надто	
Посилання на попередній	тим більше, що	
	у тому разі, у випадку, тобто, а саме	

<i>Мовна функція</i>	<i>Лексичні засоби</i>	
або наступний вислів	як було	сказано
		показано
		доведено
		відзначено
		отримано
		знайдено
		встановлено
		згадано
	зважаючи на	
	як підкреслювалось, вказувалось вище	
	згідно з цим	
	відповідно до цього	
	відповідним чином	
	у зв'язку з цим, відповідно до цього	
	у зв'язку з вищевикладеним	
	цей, що розглядається, вищевказаний і т.п.	
	такий, подібний, аналогічний, відповідний, такого типу, такого виду, схожий на ...	
	багато з них, один з них, деякі з них	
	наступний, деякий, надалі, подальший, дальший, другий	
	більшість, більша частина	
	керуючись положенням	
	дослідженням встановлено	
	як наслідок	
	таким чином, відтак, звідси	
	у результаті, у кінцевому підсумку	
	звідси, з цього	витікає
		виходить
		стає зрозумілим

<i>Мовна функція</i>	<i>Лексичні засоби</i>	
		очевидно
	це	дозволяє зробити висновок
		дозволяє дійти висновку
		зводиться до такого
		свідчить
		переконує
	на закінчення, і нарешті, насамкінець	
Ілюстрація	наприклад; так, як приклад; для прикладу	
	прикладом може слугувати (бути)	
	такий же (наприклад)	
	у випадку, для випадку	
	про те може свідчити; що очевидно, засвідчує	
Введення нової інформації	розглянемо такі випадки...	
	зупинимось детально на...	
	основні переваги цього методу полягають у...	
	деякі додаткові зауваження...	
	декілька слів щодо перспектив дослідження...	
	наведемо декілька прикладів	

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел

Характеристи- каджерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	1. Дичківська О. О. Інноваційний менеджмент : конспект лекцій. Київ : ДІА, 2018. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Історія України. Львів, 2017. 153 с. 3. Лазор О. Я. Державне управління у сфері реалізації екологічної політики в Україні: організаційно-правові засади : монографія. Львів : Ліґа-Прес, 2003. 542 с. 4. Ваш О. М. Етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2018. 104 с. 5. Гурманова Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., переробл. та допов. Київ : ЦУЛ, 2017. 193 с.
Два автори	1. Мартиненко З. Е., Макар І. В. Управління підприємством: 2. Палеха В. І., Карпова П. В. Менеджмент організацій : навч. 3. Білоус С. І., Корнійчук В. П. Філософія освіти : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2016. 176 с. 4. Мороз І. С., Василенко Н. Ю. Маркетинг : конспект лекцій. Київ : Молодь, 2016. 102 с. 5. Вердіна С. А., Волков А. А. Контролінг : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с. 6. Вердіна С. А., Волков А. А. Контролінг : навч. посіб. Вид. 3-тє., переробл. та допов. Херсон, 2017. 212 с.
	1. Тарнавська Г. Я., Марценюк Н. С.,

Три автори	Герасимова Т. М. Фінанси : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2017. 412 с. 2. Пустовенко В. В., Максименко І. Л., Яким А.С. Безпека життєдіяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2017. 348 с.
Чотири автори	1. Інновації : навч. посіб. / Гуревич Д. Т., Чекан О. С., Грибан О. М., Макарова В. В. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 389 с. 2. Вища математика : конспект лекцій / Ткачук Т.С. та ін. Київ, 2015. 82 с.
П'ять і більше авторів	1. Операційний менеджмент : підручник / С. М. Поплавська та ін. Київ : ЦУЛ, 2011. 267 с. 2. Охорона праці : навч. посіб. / О. І. Подольська та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2017. 264 с. 3. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : станом на 10 жовт. 2017 р. / К. І. Мягченко та ін. ; за заг. ред. І. М. Ливанова. Київ : ЦУЛ, 2017. 428 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	1. Веретенко В. В. Міжнародний маркетинг : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Марценюка. Київ, 2015. 374 с. 2. Бутенко М. П., Качур В. П., Петренко С. В. Психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Дутко. Київ : ЦУЛ, 2017. 332 с.
Без автора	1. 30 років історичному факультету: історія та сьогодення (1986-2016) : ювіл.вип. / під заг. ред. В. В. Черепані. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 340 с. 2. Етнографія : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Гарапка; уклад. А. І. Гарапко. Київ : ЦУЛ, 2018. 320 с. 3. Міжнародні відносини : монографія / за ред.

	М. А. Березовського. Київ : ЦУЛ, 2016. 162 с. - Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: П. О. Бедрія, О. О. Петренка. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с. - Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Тарнавського. Київ : ЦУЛ, 2016. 186 с. - Підготовка фахівців у ВНЗ в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Мукачево, 4-5 жовт. 2018 р. Мукачево : МДУ, 2018. 226 с. - Освіта в Україні: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Марценюк (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2017. 319 с. - Товарознавство / упоряд. В. Олексик. Київ, 2014. 804 с.
Багатотомні видання	- Енциклопедія рослин / редкол.: І. М. Деркач та ін. Київ : ЦУЛ, 2016. Т. 8. 812 с. - Безруков В. Д. Поэзия : в 2 т. / ред. изд.: Л. Г. Мороз, А. Г. Мягченко; авт. вступ. ст. А. В. Сипина. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2016. Т. 2. 206 с. - Новицкий О. М. Сочинения : в 4 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. Н. Г. Мозговая. Киев ; Мелитополь: НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2017. Т. 1. 382 с. - Бюджетна система України: історія, стан та перспективи : у 3 т. / Акад. прав. наук України. Львів : Право, 2012. Т. 2 : Бюджетний менеджмент / заг. ред. Ю. П.

	Бубряка. 476 с. 5. Кучеренко Н. П. Казначейська справа : в 6 т. Київ : Право, 2016. Т. 3 : Контроль у системі Державного казначейства. 432 с. 6. Дендрофлора України. В 12 т. Т. 2. Дикорослі та культивовані дерева і кущі. Вип. 1. Покритонасінні / Л.І. Перхоменко. Київ : Наукова думка, 2012. 200 с.
Автореферати дисертацій	1. Петров О. Г. Музикотерапія : автореф. дис. ... канд. псих. наук : 12.00.06.Київ, 2009. 40 с.
Дисертації	1. Петрук Л. А. Дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Львів, 2004. 140 с. 2. Винниченко О. М. Контроль соціально-економічного розвитку промислових підприємств : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Київ, 2018. 344 с.
Законодавчі та нормативні документи	1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2015. 98 с. 2. Конституція України : станом на 1 жовтня 2017 р. / Верховна Рада України. Київ : Право, 2017. 93 с. 3. Про вищу освіту : Закон України від 05.09.2016 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2016. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 4. Податковий кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2011. № 48-49. Ст. 536. 5. Про освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2018. URL:http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (датазвернення: 15.11.2018). 6. Питання соціального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від

	28.12.2017 р. № 1060. <i>Офіційний вісник України</i>. 2018. № 5.С. 430–443. 7. Про інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2019-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2018 р. № 43/2018. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2018. 23 лют. (№ 35). С. 10. 8. Про затвердження Вимог до оформлення кандидатської дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2018 р. № 50. <i>Офіційний вісник України</i>. 2018. № 25. С. 139–141. 9. Інструкція щодо порядку оформлення і ведення особових справ отримувачів усіх видів соціальної допомоги : затв. наказом М-ва. праці та соц. політики від 19.09.2006 р. № 156. <i>Баланс-бюджет</i>. 2006. 19 верес. (№ 18). С. 15–16.
Архівні документи	1. Лист Голови Співки «Первоцвіт» Г. Ф. Петренка на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Поповича щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71.
Патенти	1. Зернозбиральний комбайн: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с. 2. Спосіб лікування гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.

Препринти	1. Марченко М. І., Кополович А. Д., Яким Б. М. Про точність визначення радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1). 2. Федорченко Б. А., Смотрич В. Н. Радиационное повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. центр«Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ2006-4).
Стандарти	1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с. 3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; 4. ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. 5. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
	1. Прокопенко И. П. Каталог растений для работ по экодизайну / Донец. ботан. сад НАН

Каталоги	України. Донецьк : Лебедь, 2005. 228 с. 2. Історична спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Петров, О. В. Олійник. Харків, 2000. 64 с. 3. Пам'ятки історії та мистецтва Закарпатської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Петрик та ін.; Упр. культури Закарпат. облдержадмін., Закарпат. іст. музей. Ужгород, 2003. 160 с.
Бібліографічні іпоказчики	1. Боротьба з злочинністю: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 3 / уклад.: О. В. Куріпта, відп. за вип. Н. М. Щур; Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2017. 60 с. 2. Іван Марченко : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Петрик. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 9).
Аналітичний бібліографічний запис Складова частина видання (глави, розділу, статті) розділовий знак «дві навскісні риски» («//») можна замінювати крапкою, а відомості про документ (його назву), виділяти шрифтом (наприклад, <i>курсивом</i>).	
Частина видання: книги	1. Петренко М. А. Международное право и роль Конституционного Суда Украины // Максим Петренко: право як буття вченого : зб. наук. пр. до 60- річчя проф. М. А. Петренко / упоряд. та відп. ред. Ю. О. Волошин. К., 2009. С. 477–493. 2. Якса А. П. Економічна політика держави. <i>Двадцять п'ять років з економічним правом</i> : вибрані праці. Харків, 2017. С. 205–212. 3. Корнійчук Т. О. Методи активізації навчально-пізнавальної діяльності.

	<i>Педагогіка</i> : навч. посіб. / за заг. ред. Т. О. Корнійчука. Київ, 2017. С. 195–197.
Частина видання матеріалів конференцій (тези доповіді)	1. Лалак Н. В. Шляхи підвищення мотивації молодших школярів до навчання // Анотовані результати науково-дослідної роботи інституту педагогіки за 2011 рік : збірник тез повідомлень. Київ, 2012. С.202–203. 2. Максименко Д. В. Методи оперативної діагностики виробничої діяльності підприємства // Зростання ролі бухгалтерського обліку в сучасній економіці : збірник тез та доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 21 лютого 2013 р.) / відпов. за випуск Мельничук Б.В. Київ, 2013. С.331–335. 3. Цехмістров І. І., Перець І.П. Про бюджет. <i>Дослідження проблем в Україні очима молодих вчених</i> : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.
Частина довідкового видання	1. Павлик І. М. Право інтелектуальної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 683. 2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. <i>Основи педагогіки освіти</i> : словник термінів / за ред.: Т. О. Дмитрука, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55. 3. Попович Н.І. Початкова освіта // Педагогічна енциклопедія. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.
Частина видання:	1. Куцінко Т. О. Адміністративне законодавство України: реалії та перспективи формулювання // Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46.

продовжувано говидання	2. Безруков С. А., Хмельов А. А. Дослідження циліндричних оболонки. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159. 3. Хорошилова С. А., Малафійк Л. О., Хмельов А. А. Моделювання складеної конструкції за допомогою матриць типу Гріна. <i>Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій</i>. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218.
Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	1. Кучеренко О. О. Конституційні права людини і громадянина // <i>Часопис Київського університету права</i>. 2007. № 4. С. 88–92. 2. Коваль Л., Коваль П. Переваги дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5. 3. Bletska D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2017. Vol. 18, No 2. P. 109–118.

Електронні ресурси	1. Україна очима 2. Хміль А. А. Функції державної служби законодавством України // Юридичний науковий електронний журнал. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsei.org.ua/5_2017/32.pdf. 3. Хміль І. О. Шляхи подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2016. Вип. 3. – С. 20–27. – URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017). 4. Куцкір Я. С., Махно Б. А., Борислав С. Трансформація науково-педагогічної системи України протягом 90-х років XX століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2016. Т. 12, в. 6. С. 6–14. DOI:https://doi.org/10.15407/scin12.06.006
--------------------	--

